

GIZADIA

ORAINDIÑO GIZAGURENAK

KALTEDUNEN TALDEA

Izparringi ta aldizkarietan ez dogu irakurten, nik beintzat ez dot irakurri, baiña iru edo lau egun dirala, Ingalterra'ko aldizkari baten abista bat irakurri neban eta biozkada aundi bat artu neban.

Italia'ko egoaldean «Sizilia'ko Gandhi» deritxona ogetak urteetan ei dabil lanean Mafia'ren kaltetun-artean taldea, giza-barnez eta zuzenbidez sortzeko ta eratzeko.

* * *

MAFIA EZEREZTU

Orain ogei ta bost urte Danilo Dolci burruka gogorra egiten asi zan Sizilia'ko sartaldeko Mafia'gaz.

Sizilia'tarrai uste ona izateko irakasten dautse eta Mafia'ren indarra apurtu, ezereztu ta kentzeko giltza ta erea emongo dautsezela diñotse.

* * *

DOLCI - GANDHI

Gandhi ipiñi dautsoe izena, baiña ez jako atsegin izen ori. Berari santugai ta aszetaren iru-dirik ondo ez datorkola ta.

Dolci'k irakurri be ez ebazan egin India'ko buru-zagiaren idaztiak, arik eta Gandhi'gaz bardindu dabela jakin-arte. Izparlariak egindako lana zan bardintze ori.

* * *

DOLCI'REN IZAKEREA

Igarle ta aszetaren antza baiño geiago zaldun burges jakitunarena dauko Dolci'k: Aundia, lerdena, txairoa, bere betaurre ingurubakoakaz eta arpegi bigun, bizarbakoa ta arkondara zuri beso-erdikoz jantzita.

Erriko jenteari irribarrez eta apur bat alaitsu agertu arren, gitxitan izaten da biotz-zabal eta, sarritan abotsez eratsu ta leiatsua. Teutondar geiago dirudi, latindar baiño.

* * *

JAKITUNA

Italia'n, Kultura europatarrez jakintsua da Danilo Dolci, eta Suezia'n eta Dinamarka'n sariak artua. Azken urteetan amar liburu argitaratu ditu.

Berbizkunde edo «Renacimiento»ko gizona esan geunskio.

Zergaitik?

Bere zeregin ugariakaitik: Etxegille cia bere ogibidea eta orretan diardu, gizartelari.lez, Sizilia'ko txirotasunaren azterpenak egiten diardu, olerkiak edo poesiak idazten ditu, bere arpegi-ikustez, Mafia'ren arerio dan gizon eginkari lez egertzen da.

* * *

GIZONA

Dolci'ren liburu baten itz-aurrean, Aldos Huxley nobelagilleak auxe jakin-azoten eban: «Gurearen lako gizartean, Gandhi barri bat izateko, errukiz eta serefiñen maitasunez orniduta eta tresnatuta egon bear cla».

Sesana'n, 1924'ko bagillaren 22'an jaiot zan. Trieste-ondoko erritxu bat da au, orduan Italia izan, eta orain Yugoelabia dana.

Dolci'k diño: Nire aita italiarra izan arren, ama Slobenia'ko ta aitita jermendarra ziran. Orregaitik izakeraz arantza begiratzen neban, baiña nire ikasiak geienez jatorrizko sendi erdimaila-koenak ziran, jatearen, jaztearen eta bizitokiaren buruausterik ez neban izan.

Dolci'ren ama Jainko-zalea zanez, erlejiño-gaiak itzaltasunez eta maitetasunez begiratzen irakatsi eutson eta musika-zaletasuna be sortu-azo eban beragan. Amalau urterako, pianua, organua ta soiñu-auzpoa joten ba-ekian eta olerkiak idazten be bai.

1947'an ikastetxean egoala, ctxegintza-lan berezi bi argitaratu zituan. 1952'an Mafia'ren ekiñaldi-azterketak eginda gero, salatu egin zituan eta Sizilia'koai, istorian lenengoz, Mafia ren aurka idazkiak izenpetzeko eskatu eutsen.

* * *

EKINTZAK

Sizilia'ko txirotasuna, zori txarrak eta ezbearrak ikusirik, ezin esan aiñean biotz-ikaraturik, agintarriai idatzi eutsen: «Ogei ta amar milloa lira, beartsuak langutza emoteko ona etorri arte, ez dot kopurik jango».

Aundiki Sizilia'tar askoren eta bere senideen asarrea ikusi arren, alargun ezjakin. eta eskolabako bost seme-alabaren ama zan Bixentatxu Mangano alargunagaz ezkondu zan eta onen seme-alabak beretzat artu zituan.

Gau baten Dolci'k ume bat gosez ilten ikusi eban.

Buruaste aundia emon eutson orrek eta gose-oporra il-arte egiteko erabagia artu eban. Asi eta jarraitu be bai egiten.

Sizilia'ko sartaldean orain diran gizarte-onura guztiak ez dira, bear ba'da, Dolci'ren ekiñaldien ondorenak. Baiña bera barik ango egoerea beste bat izango zan.

EGILUZE'k